

پیمان نامه جهانی حقوق کودک

مقدمه:

فکر می‌کنم همه قبول دارند که بچه‌ها و بزرگترها خیلی با هم فرق دارند. بزرگترها به خاطر زندگی طولانی‌تر و تجربه بیشتری که دارند، خودشان می‌توانند از حق و حقوق خود دفاع کنند. اما باید از کوچکترها حمایت بشود؛ تا دیگران نتوانند حقوق آنان را ضایع کنند. ضمن این که حتی از بزرگترها هم برخی اوقات باید مواظبت شود و در مورد خیلی چیزهای مربوط به بزرگترها هم قانون‌های خاصی نوشته می‌شود، تا از حقوق آن‌ها دفاع بشود. پس کودکان نیاز بیشتری دارند تا چنین قوانینی در مورد آن‌ها نوشته شود. اگرچه در خیلی کشورها در مورد کودکان قوانین متعددی نوشته شده است، اما یک متن جهانی نیز وجود دارد که مخصوصاً برای حمایت از حقوق کودکان نوشته شده است. این متن جهانی که «پیمان جهانی حقوق کودک» نامیده می‌شود، پس از ده سال گفتگو بین کشورهای عضو سازمان ملل در سال ۱۳۶۷ به اجرا درآمد. در حال حاضر از ۱۹۳ کشور جهان، ۱۹۱ کشور این پیمان را امضاء کرده‌اند. جمهوری اسلامی ایران هم در سال ۱۳۷۲ به صورت مشروط این پیمان را امضاء کرد.

همه کسانی که با کودکان سر و کار دارند باید با پیمان جهانی حقوق کودک آشنا باشند. شما با آشنایی با پیمان نامه حقوق کودک می‌توانید به دیگران و حتی بزرگترهای خود کمک کنید علاوه بر اینکه به حقوق شما احترام بگذارند، از حقوق شما نیز دفاع کنند.

مواد اصلی پیمان نامه حقوق کودک به صورت خلاصه و به زبان ساده عبارتند از:

ماده ۱- تعریف کودک

کودک کسی است که سن او کمتر از ۱۸ سال باشد مگر اینکه در یک کشور سن قانونی کمتر از ۱۸ سال تعیین شده باشد.

ماده ۲- نباید بین بچه‌ها تفاوت قائل شد.

کشورهایی که عضو پیمان نامه شده‌اند، تعهد کرده‌اند که حقوق کودکان را در همه زمینه‌ها رعایت کنند. یعنی اینکه شما چه پسر باشید چه دختر و از هر نژاد، دین، رنگ و کشوری که باشید حقوق کودک شامل حال شما می‌شود. حقوق کودک باید بطور یکسان برای کودکان فقیر و ثروتمند و کودکان سالم و معلول رعایت شود.

ماده ۳- آن چیزی که بیشترین نفع را برای کودک دارد

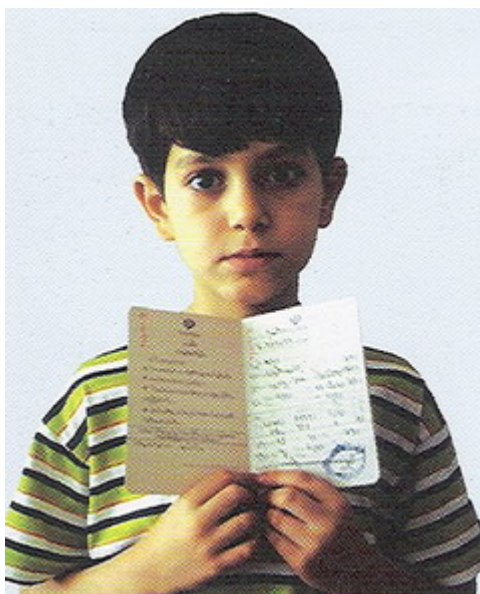
در هر کاری باید آن چیزی که بیشترین نفع را برای کودک دارد، در نظر گرفت. اگر پدر و مادر شما یا کسی که سرپرستی شما را بر عهده دارد در این مورد کوتاهی کنند، دولت باید از شما حمایت کند.

ماده ۴- اجرا شدن حقوق کودک
همه دولت های جهان باید برای اجرای پیمان نامه حقوق کودک بیشترین تلاش خود را انجام دهند.

ماده ۵- مسئولیت های پدر و مادر یا سرپرست
در مورد پرورش دادن کودک، دولت(ها) باید به حقوق و مسئولیت های پدر و مادر و یا کسی که سرپرستی کودک را بر عهده دارد، احترام بگذارند.

ماده ۶- حق زنده ماندن و رشد کردن (بزرگ شدن)
هر کودک به صورت طبیعی حق دارد که زندگی کند. دولت شما باید زندگی کردن، زنده ماندن و رشد شما را تضمین کند.

ماده ۷- نام و ملیت
هر کودکی حق دارد نام و ملیت مشخص داشته باشد. بلافاصله بعد از به دنیا آمدن، پدر و مادر شما باید برایتان «شناسنامه» بگیرند.

ماده ۸- هویت کودک
دولت ها باید از هویت کودک که شامل نام، ملیت و پیوندهای خانوادگی می شود، حمایت کنند.

ماده ۹ - جدا شدن از والدین
کودک حق دارد که با پدر و مادر خود زندگی کند و کسی نمی تواند او را به زور از پدر و مادرش جدا کند مگر اینکه این جدا کردن، به سود کودک باشد.

ماده ۱۰- پیوستن کودکان به خانواده
اگر کودکی دور از پدر و مادر خود باشد، حق دارد تا برای پیوستن به پدر و مادرش از یک کشور به کشور دیگر برود یا اگر در کشور دیگری است، به کشور اصلی خود برگردد.

ماده ۱۱- کودکان را نباید به صورت غیر قانونی جابجا کرد
دولت باید از اینکه پدر و مادر یا کس دیگری کودک را به صورت غیر قانونی به کشور دیگری ببرند، جلوگیری کند.

ماده ۱۲- کودکان آزادند عقاید خود را داشته باشند
همه کودکان حق دارند افکار خود را بیان کنند. در تمامی مسائلی که به شما مربوط می شود چه در خانه، چه در مدرسه، چه در برابر مسئولین، باید با توجه به رشد فکری و ذهنی شما، به نظراتتان اهمیت لازم داده شود.

ماده ۱۳- کودکان آزادند نظرات خود را مطرح کنند

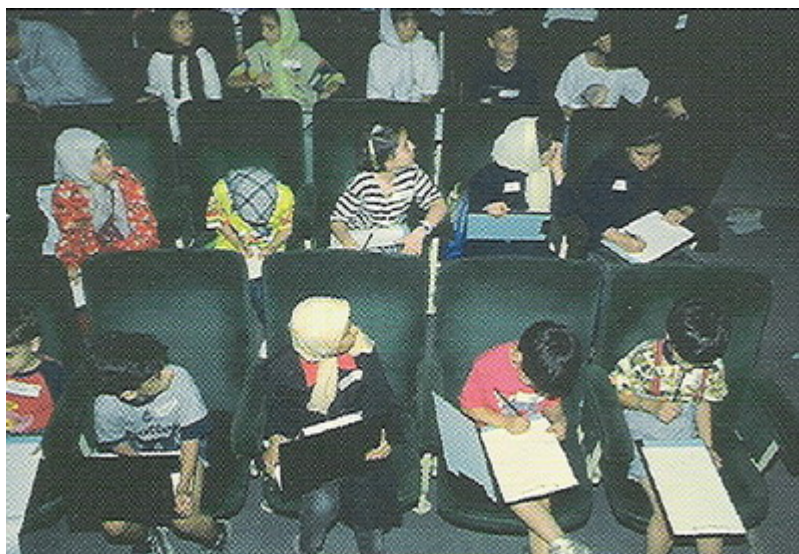
هر کودکی حق دارد عقاید خود را آزادانه بگوید. علاوه بر این هر کودکی حق دارد بدون در نظر گرفتن تفاوت‌ها (مرزها) اطلاعاتی را که می‌خواهد، به دست آورد.

ماده ۱۴- کودکان آزادند که مذهب خود را داشته باشند

کودکان هر مذهبی حق دارند تا آزادانه مراسم مذهبی خود را اجرا کنند. در زمینه باورهای مذهبی و به جا آوردن اعمال دینی، شما حق دارید از راهنمایی‌های پدر و مادران استفاده کنید و دولت‌ها نیز به این موضوع باید احترام بگذارند.

ماده ۱۵- آزادی کودکان در تشکیل گروه‌ها

کودکان حق دارند که با یکدیگر ارتباط داشته و گروه تشکیل دهند.

ماده ۱۶- به محیط خصوصی کودک باید احترام گذاشت

هر کودکی حق دارد از حریم شخصی برخوردار باشد. هیچکس نمی‌تواند بدون اجازه شما یا بطور غیر قانونی در امور خصوصی، خانوادگی و نوشته‌های شما دخالت کند.

ماده ۱۷- کودکان باید به اطلاعات مناسب دسترسی داشته باشند

همه کودکان حق دارند به اطلاعات مناسب دسترسی داشته باشند. شما می‌توانید از طریق رادیو، تلویزیون، روزنامه و کتاب به اطلاعات دسترسی داشته باشید. این اطلاعات نباید برای شما بد (مضر) باشد.

ماده ۱۸- مسئولیت پدر و مادر

زندگی با خانواده برای رشد و رفاه کودک بسیار مهم است. پدر و مادر شما هر دو، مسئولیت تربیت، پرورش و مواظبت از شما را بر عهده دارند. دولت هم در این مورد باید به پدر و مادر شما کمک کند.

ماده ۱۹- نباید اجازه داد با کودکان بدرفتاری شود

دولت نباید اجازه دهد پدر و مادر کودک یا سرپرست دیگر با کودک بدرفتاری کنند و برای اینکه جلوی سوء استفاده از کودک گرفته شود، باید کارهای اجتماعی مناسبی انجام دهد.

ماده ۲۰- باید به کودکان بی سرپرست کمک شود

دولت ها باید به کودکانی که خانواده خود را از دست داده اند، کمک کنند و جایگزین خوبی برای خانواده کودک پیدا کنند.

ماده ۲۱- فرزند خواندگی

درکشورهایی که فرزند خواندگی در آن ها وجود دارد، باید قبول کردن فرزند خواندگی با درنظر گرفتن بهترین منفعت برای کودک صورت بگیرد و در انجام دادن این کار مقام های مناسب و صالح دخالت داشته باشند.

ماده ۲۲- کودکان پناهنده

هر کودکی که به ناچار وطن خود را ترک کرده باشد و به یک کشور جدید پناهنده شود، باید در کشور جدید بتواند مثل بقیه کودکان زندگی کند. شما چه همراه خانواده خود، چه تنها باشید، در شرایط پناهندگی باید بتوانید از حمایت و مراقبت ویژه برخوردار شوید. اگر شما تنها باشید، سازمان های مربوطه تلاش خواهند کرد تا هرچه سریع تر به خانواده خود ملحق شوید. بطور کلی دولت ها باید با کمک سازمان هایی که در این زمینه کار می کنند، کودکان پناهنده را حمایت کنند.

ماده ۲۳- کودکان معلول باید از امکانات خاص بهره مند باشند

اگر کودکی معلولیتی دارد، حق دارد از امکانات خاص بهره مند شده و تحت مراقبت های ویژه قرار گیرد. این حق کودکان معلول است که از امکانات خوب آموزشی برخوردار باشند.

ماده ۲۴- همه کودکان باید از خدمات بهداشتی برخوردار باشند

هیچ کودکی نباید از دسترسی به مراقبت های بهداشتی و امکانات پیشگیری از بیماری و خدمات پزشکی محروم باشد. در صورت بیماری، شما حق دارید از بالاترین خدمات بهداشتی و درمانی برخوردار شوید. دولت هم باید به گسترش مراقبت ها و آموزش های همگانی بهداشتی، توجه خاصی داشته باشد.

ماده ۲۵- زیر نظر گرفتن موقعیت کودک

اگر سرپرستی کودکی باید به خانواده ای سپرده شود، دولت موظف است که پس از تحقیق کافی، خانواده ای مناسب برای کودک انتخاب کند و بعد از آن هم به طور منظم شرایط کودک را زیر نظر داشته باشد.

ماده ۲۶- کودکان باید بیمه داشته باشند
این حق شماست که در تمام دوران کودکی از خدمات بیمه اجتماعی برخوردار باشید.

ماده ۲۷- کودکان باید شرایط زندگی خوبی داشته باشند
همه کودکان حق دارند از شرایط خوب زندگی برخوردار باشند تا شرایط مناسب برای شکوفایی توانایی ها و رشد جسمی، ذهنی، معنوی، اخلاقی و اجتماعی شما فراهم شود.

ماده ۲۸- همه کودکان باید بتوانند درس بخوانند
آموزش حق همه کودکان است. این حق شماست که با توجه به شرایط، امکانات آموزشی خوبی داشته باشید. دولت نیز باید امکان آموزش ابتدایی رایگان و اجباری را برای همه کودکان فراهم کند.

ماده ۲۹- آموزش ارزش ها
هدف آموزش و پرورش باید رشد دادن شخصیت و توانایی های کودکان آن هم به کامل ترین شکل ممکن باشد. این رشد باید شما را برای داشتن یک زندگی فعال در جامعه ای آزاد، آماده سازد.

ماده ۳۰- کودکان اقلیت های قومی و مذهبی
کودکان از هر اقلیت، قوم و مذهبی که باشند حق دارند فرهنگ خود را داشته باشند و اعمال مذهبی خود را انجام دهند و به زبان مادری خود صحبت کنند.

ماده ۳۱- همهٔ کودکان باید امکان بازی کردن داشته باشند

هر کودکی حق بازی و تفریح دارد. شما حق دارید از فرصت های برابر و مناسب برای شرکت در فعالیت های فرهنگی، هنری، ورزشی و تفریحی برخوردار باشید.

ماده ۳۲- کودکان را نباید به زور به کار کردن واداشت

هیچکس حق ندارد کودکان را مجبور به کارهایی کند که رشد و سلامت آن ها را تهدید کند. دولت ها وظیفه دارند حداقل سن و شرایط کار کودکان را تعیین کنند.

ماده ۳۳- مواد مخدر

کودکان باید حمایت شوند تا در معرض استفاده از مواد مخدر قرار نگیرند و یا در تولید و توزیع این مواد مشارکت داده نشوند.

ماده ۳۴- سوء استفاده جنسی

دولت ها وظیفه دارند از کودکان حمایت کنند تا کسی از آن ها سوء استفاده جنسی نکند.

ماده ۳۵- کسی نباید کودکان را خرید و فروش کند

هیچ کس حق ندارد کودکان را بدزدد یا آن‌ها را مورد خرید و فروش قرار دهد. دولت باید کارهای لازم را برای جلوگیری از دزدیده شدن کودکان یا خرید و فروش آن‌ها انجام دهد.

ماده ۳۶- از کودکان نباید به شکل‌های دیگر نیز بهره‌کشی شود. کودک باید در مقابل هرگونه بهره‌کشی که سلامت و رشد او را به خطر می‌اندازد، مورد حمایت و محافظت قرار گیرد.

ماده ۳۷- کودک را نباید اعدام یا شکنجه کرد. هیچ کودکی نباید شکنجه شده و یا بصورت غیر قانونی بازداشت شود. با هیچ کودکی هم نباید به صورت ستمگرانه رفتار کرد. اعدام کردن کودکان یا زندانی کردن آن‌ها برای تمام عمر، باید از بین برداشته شود.

ماده ۳۸- کودکان را نباید به جنگ فرستاد. هیچ کودک زیر ۱۵ سال نباید در جنگ شرکت کند. دولت‌ها باید در زمان جنگ از کودکان مراقبت کرده و آن‌ها را حمایت کنند.

ماده ۳۹- از کودکان آسیب دیده باید حمایت کرد. اگر کودکان از جنگ، بدرفتاری و استثمار آسیب دیدند، دولت‌ها موظف هستند که از آن‌ها مراقبت کرده و آن‌ها را حمایت کنند.

ماده ۴۰- نحوه برخورد با کودکان قانون شکن. اگر کودکی به قانون شکنی متهم شد، تا وقتی که گناهکاری او طبق قانون ثابت نشده است، باید بی‌گناه فرض شود. با این گونه کودکان باید به صورت مناسب رفتار شود و به آن‌ها به صورت قانونی مشورت داده شود. در نهایت این که تا حد امکان باید از مجازات شدید آن‌ها خودداری کرد.

ماده ۴۱- برتری قوانین مؤثر

اگر بعضی قوانین داخلی یا بین المللی کشورها برای تحقق حقوق کودک بهتر و مفیدتر باشد، باید آن قوانین را اجرا کرد، هر چند که با این پیمان نامه متفاوت باشد.

ماده ۴۲- همه را باید با پیمان نامه حقوق کودک آشنا کرد

دولت ها موظفند از راه های گوناگون، پیمان نامه حقوق کودک را بین کودکان و بزرگترها ترویج داده و همگان را با محتوای این پیمان نامه آشنا کنند.